

Asia: VN/14214/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne lääkkeiden hintasääntelyyn ja lääketaksaan liittyvistä muutosehdotuksista.

Orion pitää tärkeänä, että Suomen apteekkijärjestelmä säilyy koko maan kattavana, luotettavana ja laadukkaana. Proviisoriomisteinen apteekkiverkosto on keskeinen osa lääkkeiden saatavuutta, potilasturvallisuutta ja huoltovarmuutta. Erityisesti sivuapteekkien rooli on merkittävä alueilla, joissa vaihtoehtoisia palveluntarjoajia ei ole.

Toteutuessaan ehdotetut muutokset heikentänevät ennakoimattomasti apteekkien taloudellista tilannetta ja heikentävät osaltaan lääkkeiden rationaalista käyttöä. Esityksessä ehdotettu itsehoitolääkkeiden hintojen alennusmahdollisuus ei Orionin näkemyksen mukaan ole perusteltua: katsomme nykyisen mallin takaavan yhdenvertaiset hinnat kaikille suomalaisille.

Nyt ehdotetut tukkuhinta-alennussopimukset eivät automaattisesti takaa kuluttajahintojen laskua. On todennäköistä, että toteutuessaan mahdollinen hintakilpailu keskittyisi kasvukeskuksiin, jolloin suomalaisilla ei olisi maantieteellisesti yhdenvertaista asemaa suhteessa itsehoitolääkkeiden hintoihin. Näkemyksemme mukaan nykyinen hintakilpailu suoraan tukkuhinnoin on varma ja yksinkertainen malli, joka takaa yhdenvertaiset hinnat kaikille suomalaisille.

Haluaisimme painottaa myös apteekkien roolia laajemmin osana kansallista terveydenhuoltoa: apteekki on lähes jokaiselle suomalaiselle terveydenhuollon lähin toimipiste, josta saa ilmaista neuvontaa ilman ajanvarausta. ESIOR Oy:n Apteekkien farmaseuttisen työn arvo -raportin (2024) mukaan pelkästään apteekkien itsehoidon neuvonta tuo hyvinvointialueille vuosittain 518 miljoonan euron säästöt. Suomalaisista 96 % on myös ollut tyytyväisiä viimeisimpään apteekkikäyntiinsä (Apteekkariliitto, 2025).

Huomionne apteekkiveroon liittyvistä muutosehdotuksista.

Hallituksen esityksessä ehdotettu sivuapteekkivähennyksen poistaminen herättää huolta sivuapteekkien toimintaedellytysten heikkenemisestä. Sivuapteekit palvelevat monesti juuri harvaan asutuilla alueilla, joilla muita terveyspalveluja ei ole palvelujen supistamisen ja keskittämisen vuoksi saatavilla. Sivuapteekit ovat harvaan asuttujen alueiden lääkkeiden huoltovarmuuden ja monesti alueen asukkaiden terveyden kannalta kriittisiä toimijoita.

Huomionne rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan liittyvistä ehdotuksista.

Orion haluaa muistuttaa, että lääkkeiden rationaalinen käyttö - oikea lääke oikealla annoksella oikea-aikaisesti - vaatii ammattilaisen ohjausta ja neuvontaa.

Huomionne itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennukseen liittyvistä ehdotuksista.

On tärkeää, että terveydenhuollon ammattilainen (lääkäri, farmasisti) arvioi lääkehoidon tarpeen korkean ammattitaidon ja -etiikan mukaisesti. Tämän vuoksi katsomme, että itsehoitolääkkeiden vapauttamiseen liittyy sekä potilasturvallisuushaasteita että eettisiä haasteita. Rationaalisen lääkehoidon toteutumiseksi on tärkeää varmistaa, että potilas saa vaikuttavan ja turvallisen lääkkeen sekä asiantuntevan neuvonnan – ei vain helpoimmin saatavilla olevaa vaihtoehtoa. Pitkällä aikavälillä lääkkeiden tehokas ja turvallinen käyttö säästää myös yhteiskunnan resursseja ja kustannuksia.

Haluamme myös muistuttaa, että lääkkeiden varastointi, myynti ja käsittely on vastuullista ja ammattitaitoa vaativaa toimintaa. Koska itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntiluvan haltijan henkilöstöltä ei edellytetä terveydenhuollon ammattihenkilön koulutusta, tulisi myyntikanavan laajennuksen mahdollisesti toteutuessa erityisen tarkasti varmistaa, että mm. niin lääkkeiden säilytys, lääkejätteen käsittely, tuotevirheet kuin mahdolliset erien poisvetotilanteet pystytään hoitamaan luotettavasti ja asianmukaisesti.

Mikäli verkkoapteekkien toimintaa laajennetaan, on olennaista, että ne toimivat samoilla pelisäännöillä kuin kivijalka-apteekit. Tämä koskee niin omistajuutta kuin potilasneuvonnan laatua, jotta potilasturvallisuus voidaan taata kaikissa jakelukanavissa sekä turvata maanlaajuinen lääkkeiden huoltovarmuus.

Huomionne itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupiin liittyvistä ehdotuksista.

Orion luottaa nykyiseen apteekkijärjestelmään ja itsehoitolääkkeiden jakelukanavaan. Mikäli ehdotettu itsehoitolääkkeiden jakelukanavan uudistus päätetään kuitenkin toteuttaa, puollamme myyntiluvan haltijan oikeutta valita myyntikanavansa.

Huomionne lääkeasetukseen sisältyvistä ehdotuksista.

-

Huomionne lääkemääräyksestä poikkeavaan lääkkeiden toimittamiseen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

Nykyinen maailmantilanne, Suomen haastava sijainti sekä pieni lääkemarkkinamme asettavat Suomen alttiiksi lääkkeiden saatavuushäiriöille. Maailmanpolitiikan myllerryksessä lääkkeiden saatavuushäiriöt eivät todennäköisesti tule helpottumaan. Lainsäädäntö voi osaltaan luoda pohjaa sille, että suomalaisille potilaille taataan mahdollisimman katkeamaton lääkehoito.

Esitys apteekkien rajatusta oikeudesta poiketa lääkemääräyksistä ja korjata ilmeisiä virheitä on pitkään odotettu ja erittäin kannatettava kirjaus. Katsomme, että toteutuessaan nämä muutokset sujuvoittaisivat apteekkien työtä ja keventäisivät terveydenhuollon kuormitusta ja todennäköisesti vaikuttaisivat terveydenhuollon kokonaiskustannuksiin pitkällä aikavälillä. Erityisesti farmaseuttisen harkinnan laajentaminen helpottaisi potilaiden arkea ja mahdollistaisi sujuvan lääkehoidon jatkamisen toistuvien saatavuusongelmien keskellä.

Huomionne lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

Pidämme muutosta hyvänä ja perusteltuna.

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden perusteluista.

-

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden vaikutusten arvioinnista.

Tämän vuoden alussa voimaan tulleiden lisäsäästöjen vaikutuksia apteekkien talouteen ei vielä tiedetä. Vaikutustenarviointi ei siis perustu apteekkien nykytilaan, vaan vuoden 2023 lukuihin. Peräänkuulutamme kattavaa ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa lainsäädännön vaikutustenarviointia.

Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista.

-

Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme apteekkitalouden uudistuksesta ja lääkesäästöjen toimeenpanosta. Orion luottaa nykyiseen apteekkijärjestelmään ja itsehoitolääkkeiden jakelukanavaan ja pidämme tärkeänä rationaalisen lääkehoidon periaatteiden toteutumista. Nykyisellä apteekkijärjestelmällä on keskeinen rooli potilaiden lääkitysturvallisuuden, apteekkipalveluiden saatavuuden ja maakuntien huoltovarmuuden sekä yhtenäisen hinnoittelun mahdollistajana.

Satu Ahomäki

Executive Vice President

Orion Oyj

Janne Maksimainen

Head of Region Finland & Baltics

Orion Oyj

Lehtinen Siiri
Orion Oyj